

Vrijdag 26 juli 1918 – ochtendeditie

Nederlandse Vereniging van Weldadigheid te Brussel.

Brussel, 20 juli.

Zoeven is verschenen het verslag over 1917, het 51^e dienstjaar van de Nederlandse Vereniging van Weldadigheid tot ondersteuning van behoeftige Nederlanders in de stad Brussel en haar voorsteden, onder bescherming van hare Majesteit de Koningin moeder.

Dit boekje verdient onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden alleszins de aandacht van onze lezers, waar het hier de lotgevallen betreft van het overgrote deel der Nederlanders in België, wiens bestaan na zoveel jaren oorlog, met de dag moeilijker en droeviger wordt. Bij de aanvang van de oorlog waren er ongeveer 75.000 Nederlanders hier te lande gevestigd, waarvan in Brussel en voorsteden 12 tot 15.000: dit laatste getal zal nu op dit ogenblik tot rond 10.000 geslonken zijn, omdat zeer velen het einde van de oorlog niet, maar het einde van hun geldmiddelen des te beter voorziend, het stof van het bezette gebied van hun voetzolen schudden en naar het vaderland terugkeren. Men mag niet menen dat voor velen deze gedwongen terugkeer naar de geboortegrond geen wrange bijmaak heeft. Alles moet hier vaak worden achtergelaten: een moeizaam opgebouwd bestaan, zaak of nering, die vaak een onbekommerd leven toeliet en een onbezorgde oude dag beloofde, het sedert jaren bewoonde huis, getuige van veel lief en leed van het gezin, en vooral de vrouw, bijna steeds van Belgische geboorte, besluit met tegenzin haar omgeving te verlaten. En hoe dikwijls moet niet van getrouwde kinderen en verwanten node afscheid worden genomen, waar voor bijna allen de toekomst in het vaderland ook hoogst onzeker en allesbehalve rooskleurig is, terwijl de hoop op hervatting van het vroegere, gelukkiger leven in het tweede vaderland een groot

vraagteken is? Zo verklaart het zich dan ook dat de landgenoten hier tot het laatste wachten voor het zo zware besluit genomen wordt om alles achter te laten en het geboorteland maar weer op te zoeken, en voor die wachtenden vooral is de vereniging van weldadigheid een grote steun, een toevluchtsoord in het land, waar het leven zo moeilijk is geworden. En altijd maar groeit, doordat de oorlog almaar duurder, het aantal Nederlanders, die ten slotte alles opgeleefd hebben en zich tot de vereniging moeten wenden om hulp en steun. Eigenlijk zijn we hier allemaal behoeftig, hoort men door onze Nederlanders hier dikwijls zeggen, en veel is daarvan waar, tenminste we zijn allen hard op weg het te worden: zakenman zo goed als rentenier.

In deze omstandigheden is het begrijpelijk dat de behoefte aan onderlinge steun zeer groot is en het is een geluk dat wij de vereniging van weldadigheid hebben, waaromheen alle pogingen tot hulpverlening zich kunnen groeperen, waarin ze zich alle kunnen belichamen. Hulde komt dan ook toe aan deze vereniging en aan de mannen, die al sedert de lange oorlogsjaren dagelijks hun tijd en krachten beschikbaar stellen om het lot van hun landgenoten zoveel mogelijk te verzachten en raad en steun te geven, waar die zo vaak en zo hoog nodig zijn.

Met belangstelling doorbladeren wij dan ook het laatste jaarverslag en willen de lezers daaruit een en ander mededelen.

Het bestuur der vereniging, dat onder erevoorzitterschap staat van de gezant, jhr. Mr. H van Weede, bestaat thans uit de heren Hugo Andriessse, voorzitter, F. van Eck, secretaris, L. A. van Sonsbeek, penningmeester, J. S. Bowles, jhr. E. J. de Stuers, A. R. van Vloten, W. G. F. de Bruyn, L. van der Kun, E. V. J. M. Seydlitz, A. J. van der Hoop, M. N. Janss, jhr. V. N. de Sturler, K. Kamp, J. R. baron van Keppel, mr.

E. J. Korthals-Altes en J. F. L. Blankenberg, beide laatsten te Amsterdam.

Aan het jaarverslag van de secretaris ontlenu wij het volgende. Naarmate de oorlog voortduurde, stegen de nood en de daarmee gepaard gaande ellende onder de bevolking van dag tot dag. De rechtmatige eisen, reeds bij het begin van de oorlog aan de vereniging gesteld, werden steeds groter en stegen het afgelopen jaar in die mate, dat het bestuur meermaals de toekomst met enige bezorgdheid tegemoet zag. Gelukkig echter waren die zorgen van voorbijgaande aard, want telkens wist de voorzitter, bij zijn reizen naar Holland, met de hem bekende vaardigheid en volharding, in overleg met het koninklijk nationaal steuncomité, zoveel levensmiddelen voor de vereniging te krijgen, dat daarmee weer voor geruime tijd, en op nog betere wijze dan met geld, steun kon worden verleend. Ook wist de heer Andriessse belangrijke partijen steenkolen machtig te worden, waardoor men de arme landgenoten gedurende de wintermaanden tegen billijke prijzen van dit artikel kon voorzien. Van het koninklijk nationaal steuncomité heeft de vereniging, evenals vorig jaar, ruime geldelijke bijdragen ontvangen, zodat, met de contributies en extra giften, de uitgaven niet behoeften ingekrompen te worden.

Een belangrijke bron van inkomsten werd aangeboord door het lid van het bestuur, de heer de Bruyn, die van nikkelen Belgische 10 en 5 centiemen stukken zogenaamde Albert-broches deed vervaardigen, welke vooral in Nederland zoveel aftrek vonden, dat daardoor een bedrag van niet minder dan 17.250 F door hem in de kas der vereniging kon worden gestort. De inkomsten kwamen in hoofdzaak ten goede aan hulpbehoevenden ten gevolge van de oorlog, maar ook kraamvrouwen, zuigelingen, zieken, ouden van dagen en schamele armen werden niet vergeten. Behalve de uitdeling van steenkolen en van de uit Nederland ontvangen

levensmiddelen, deelde de vereniging dit jaar voor het eerst aan de bedeeden in de winter gratis soep; omstreeks 2500 liter per week. Kosteloos werd aan velen geneeskundige hulp verleend en 414 gezinnen werden naar het vaderland geholpen. In de provincie gingen de heren F. van der Haert, consul te Brugge, prof. dr. A. K. Noyons, consul te Leuven, J. van Vliet, vice-consul te Namen, M. J. H. Leyendekkers te Mechelen, P. Rynders te Diest en H. van der Harten te Hasselt, onder leiding van het bestuur voort met het verlenen van hulp aan de in hun ressort wonende behoeftige landgenoten. In overleg met de zustervereniging in Antwerpen werden in 1917 270 Nederlandse kinderen voor enkele weken naar Egmond aan Zee gezonden; deze reis had een prachtig resultaat, de kinderen kwamen gemiddeld 2 tot 3 kg bij.

Van de personen, die de vereniging op haar dikwijls moeilijke weg terzijde blijven staan, vermeldt het verslag in de eerste plaats hare majesteit de koningin, die aan het koninklijk nationaal steuncomité de vorstelijke gift van 100.000 gulden deed toekomen, met de bepaling dat daarvan 30.000 gulden ten goede zouden komen aan noodlijdende Nederlanders in België; voorts worden daarbij in herinnering gebracht de minister-resident te Brussel, de heer van Vollenhoven, die niet ophoudt de vereniging dagelijks, met zijn bekende bereidwilligheid, met raad en daad terzijde te staan, en het Koninklijk Nationaal Steuncomité, dat voort gaat de vereniging ruim van gelden te voorzien.

Het verslag van de penningmeester begint met er op te wijzen, dat de rekening, die voor de oorlog een zo bescheiden aanzien had, in steeds grotere omvang toeneemt en dit jaar sluit met een totaal van ruim een half miljoen frank; een waarlijk indrukwekkende ontwikkeling, die beter dan woorden de diensten aantoonst, welke de vereniging terug in het afgelopen jaar aan hulpbehoevenden heeft bewezen. Aan landgenoten, die ten gevolge van de oorlog zijn

achteruitgegaan, werd ruim 253.000 F uitgekeerd, aan de vaste bedeeden 22.000 F; voor tegemoetkomingen in huishuren werd 18.000 F besteed, voor verpleging in gestichten 3800 F. De ondersteuning in de provincie kostte 44.000 F.

De rekening sluit met een totaal van 509.916,09 F (vorig jaar: 436.255,85 F), terwijl een saldo van 63.349,26 F (vorig jaar 57.612,34 F) op nieuwe rekening overgaat.

Op de algemene ledenvergadering van maart 1917 werden tot ereleden benoemd: de heren M. van Vollenhoven, minister-resident der Nederlanden, J. S. Bowles, meer dan 25 jaar bestuurslid der vereniging, prof. Is. P. de Vooy en H. A. van IJsselsteyn, respectievelijk voorzitter en algemeen secretaris van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, mevrouw Hugo Andriessse geboren Spanjaard, mevrouw jhr. E. J. de Stuers geboren Boumeester en mevrouw E. V. J. M. Seydlitz, geboren Mesdach de ter Kiele.

Londen, 25 juli. Officieel avondbericht. We wierpen 24 ton bommen op de spoorwegen bij Valenciennes, Séclin, Kortrijk en Armentières.

Twee treinen werden getroffen. Wij vuurden duizenden patronen af tegen verschillende doelwitten op de begane grond.

Vlaanderen en Duitsland.

Brussel, 25 juli. Het centraal Vlaams persbureau deelt mede: Voor enige dagen toefde de rijkskanselier te Brussel. Hij heeft toen de gelegenheid te baat genomen om met de gouverneur-generaal ook de Vlaamse kwestie grondig te behandelen. Hierbij heeft hij goed gevonden dat aan de Raad van Vlaanderen de volgende mededeling wordt overgemaakt: De rijkskanselier staat onveranderd op het standpunt der verklaringen van zijn voorgangers.

De mededeling is in opdracht van de gouverneur-generaal op 20 dezer door middel van het bestuurshoofd voor Vlaanderen aan de gevolmachtigden van de Raad van Vlaanderen ter kennis gebracht.

Overeenkomstig de wens van de rijkskanselier zullen dezer dagen enige leidende Vlamingen naar hem toe gaan om met hem het hele vraagstuk der Vlamingenpolitiek grondig te behandelen.

Uit de Vlaamse Beweging.

Toenadering?

Ook op de hulp – ik zou haast zeggen: de bescherming – van de soldaten uit Vlaanderen rekenen de activisten. Maandenlang reeds klampen zij de flaminganten aan, die zich bevinden onder de Belgische krijgsgevangenen in Duitsland. Deze werking onder mensen, welke van alle zelfstandig verkeer afgesloten zijn en geheel eenzijdig worden ingelicht, levert blijkbaar niet de uitslagen op, die men ervan verwacht had: men heeft speciale kampen opgericht, waar de Vlamingen beter behandeld worden dan de overige gevangenen en geregeld bezocht worden door activisten uit België, doch over de werkelijke gezindheid van de bewoners van die kampen en over de waarde der overtuiging van de reeds verworven aanhangers krijgen wij weinig bepaalds te horen.

En het IJzerleger met zijn 80 procent soldaten uit Vlaanderen is voor ons streven gewonnen, beweren de activisten. De actieve niet-activisten beweren eveneens dat de "Vlaamse jongens van de IJzer" naast hen staan. Wie heeft gelijk? Waarschijnlijk is hier aan beide zijden de begoocheling werkzaam, zo dikwijls te merken bij mensen, die alles zien in de glans van de gemoedsfeer, waarin het levensbedrijf dat ze zich kozen hun oordeel hult. Stellig heeft er wat geroerd aan het Belgische front. Hebben zich niet in elk leger, ook in

het Duitse en het Franse, tekenen geopenbaard van tijdelijke lusteloosheid en moedeloosheid? Zulke verschijnselen moet de langgerekte, enerverende mollenoorlog mettertijd wel verwekken. In het Belgische leger konden zij ook niet uitblijven. De jeugdige intellectuele flaminganten hebben er in innig verkeer geleefd met de volksjongens en ze hebben kunnen nagaan hoe nadelig het was voor dezen en hoe verbitterend voor henzelf, dat officieren bijna uitsluitend het Frans konden of wilden gebruiken. Omtrent hetgeen ten voordele van de hervormingen op taalgebied in bezet België verricht werd, waren ze voor hun inlichting aangewezen op wat ze te lezen kregen in de Fransgezinde bladen, die ze niet geloofden, en in Vrij België, waarin ze vertrouwen hadden, en nu kwam het zeer eigenaardig verschijnsel voor, dat ze in hun jonge overmoed minder angstvallig waren dan degenen, om wiens leiding ze vroegen, en dat zij er niet ver van af waren in de activisten de eerlijke uitvoerders te beschouwen van het oude Vlaamse programma. Toen dan de vurigste flaminganten in het Belgische leger, bij hun doordrijvend streven, botsten op de hardheid der reactie van de militaire autoriteit op het activisme, dat men al te lichtzinnig verwacht met het flamingantisme – men herinnert zich de straf opgelegd aan aalmoezenier Van der meulen – werd misschien de toon van de tegenstand gematigder, doch de principes bleven onverminderd gehandhaafd. En ze zijn niet zeldzaam, de uitlatingen als deze, die Het Vaderland van 18 april laatstleden overnam uit het Vlaamsgezind frontblad Ons Vaderland van 23 februari 1918: "Ligt in de logische doordrijving en de onverbiddelijke toepassing van het eentaligheidsstelsel niet de oplossing van gans onze Vlaamse herwording? Komt al het overige daaruit niet als vanzelf gevloeid? In Vlaanderen Vlaams, alles, uitsluitend. Kan die eentaligheid bereikt worden met eenvoudige bestuursaanpassing of is bestuurlijke splitsing daartoe nodig?"

Hier wordt de Vlaamse kwestie in haar acute vorm gesteld, en achter de vraagtekens, waarbij men zich vanwege de censuur te beperken had, schuilt de opgave van een oplossing, die niet ver af staat van deze door de activisten voorgestaan. Welke houding deze jongeren willen aannemen tegenover de activisten later blijkt uit het vervolg: "Blijven wij steeds indachtig, bij beoordelen of redetwisten, dat, al verschillen ook onze meningen in een of ander opzicht, de liefde voor ons volk ons allen samenhoudt als leden van Vlaanderens mystieke lichaam."

Dergelijke uitlatingen en de verdere woorden van misnoegdheid, die uit elk leger ten lange leste toch moeten opstijgen, zijn voor de activisten al voldoende om hun vertrouwen te stellen in de "IJzerjongens", en om, wanneer het niet botert tussen hen en de Duitsers, te zeggen als het Vlaamse Nieuws van 16 juni laatstleden: "Dan ligt Vlaanderens heil nog altijd in de revolutie met de hulp van onze jongens van de IJzer."

Ongegrond en zelfs buitengewoon gewaagd komt mij het vertrouwen voor dat ook maar een gering gedeelte van het Belgische leger zich nu of later zou aansluiten bij het handvol marechaussee, dat de "Gevolmachtigde voor Nationaal Verweer" tracht aan te werven tot bescherming nu, en tot gewelddadige verdediging straks van wat de activisten verworven hebben. En juist de propaganda, die de activisten aanwenden om het zover te krijgen – het laten uitstrooien van ophitsende geschriften over het Belgische front door Duitse vliegers – is wel het meest geschikte middel om de haat, die in het Belgische leger nog zeer levendig is tegen het Duitse machtsmisbruik, nog te versterken en om de "IJzerjongens", ook de Vlaamsgezinden onder hen, ertoe te brengen in die haat te omvatten allen, die op een of andere wijze bevorderen wat zij beschouwen als de Duitse scheidingspolitiek.

Met één macht rekenen de activisten het minst af: met de massa der werkelijk passieve Vlaamsgezinden. Van deze macht verneemt men weinig. Ze mag zich niet uiten in bezet België, doch het zou een grote politieke vergissing zijn daaruit te gaan besluiten dat zij zich niet zal doen gelden na de oorlog. Ieder vist op zijn getij, en deze passieven, die in hun politieke positie geen aanleiding hebben om zich in de huidige omstandigheden door de activisten tot een actief optreden te laten opzweepen, zij wachten hun tijd af.

Ze houden er zich van overtuigd dat een beproeving als deze, welke de oorlog over de bevolking in België bracht, niet zonder een diepe invloed kan blijven op de geesten en gemoederen. Ze willen hun volk in het gevele komen, hun volk, waaruit ten slotte de macht komt. Ze zijn er niet voor te vinden om uitsluitend rekening te houden met de meningen, die de soldaten van het front met zich zouden meebrengen, en allermint om uitsluitend te vertrouwen op de steun van hun medestanders in het flamingantisme. Vooral willen ze in voeling blijven met hun volk in de werkelijkheid: met hun volk dat de gruweldaden en de dagelijkse verdrukking en uitputting niet kan vergeten, met de gedeporteerde arbeiders, de velen beboeten en gestraften, de leidende burgerij, de erkende sociale en politieke leiders, en de honderden schrijvers en geleerden, die we hebben leren kennen als de denkende geest en het voelend gemoed der Vlamingen, en waarvan wij er al te weinig terugvinden onder de activisten.

Wie aldus op de brede lagen van het volk zijn politiek vestigt, staat heel wat vaster voor de toekomst dan zij die zich wagen aan de meest onzekere proefnemingen.

Een toenadering tussen de activisten en deze flaminganten zal wel niet zo gauw tot stand komen als vele activisten het vermoeden en het beginnen te verlangen. Het is voor de activisten wel jammer.

Want deze passieven zijn de grote hoop der Vlaamsgezinden. Wel zijn ze gewonnen voor het beginsel dat de culturele ontwikkeling van de Vlamingen volledig moet kunnen zijn en moet geschieden in de eigen taal. Wel zullen zij, na de oorlog, alle wettelijke middelen gebruiken om het zover te brengen; doch, in de mate als wij het kunnen beoordelen, zijn ze voorlopig het meest begaan met de nood der tijden. Ze zeggen het hun volk na hoe goed het was te wonen in het België van voor de oorlog, ondanks alle taalmoeilijkheden, in vergelijking bij wat men nu te verduren heeft. Intussen menen zij, tegen alles in, de godsvrede te moeten blijven onderhouden, om deze trouw later met woeker te laten gelden, zodra hun land weer zichzelf is.

De actieve niet-activisten stellen het voor alsof zij, bij het huidig aanbrengen van hun eisen bij de Belgische regering, de woordvoerders zijn van wat deze passieven in het bezette gebied niet kunnen zeggen. Wie de werkelijk passief gebleven flaminganten hoort spreken, heeft redenen om te geloven, dat deze laatsten daarover al bitter weinig gesticht zijn. Ze zouden, zeggen zij, de bezetter in België heel wat gunstiger voor zich kunnen stemmen, als ze zich althans in zoverre lieten meeslepen in het zog van het activisme, dat zij de Vlaamse strijd op het ogenblik kunnen aanwakkeren door krachtige eisen te stellen aan de Belgische regering, en er is heel wat zelfverloochening toe nodig – de activisten noemen dat lafheid – om in het bezette gebied alle actie in de tegenwoordige omstandigheden af te keuren.

In het jongste manifest der Vlaamse verenigingen, dat mannen als Louis Franck, August Vermeylen, Maurits Sabbe, prof. Vlieberg, dr. Teirlinck, dr. Nuyens, dr. Borginon vooraan ondertekenden, verklaarden zij, getrouw te willen blijven aan het grondbeginsel, dat de gehele ontwikkeling der Vlamingen in het Nederlands moet kunnen gebeuren, doch ze verzekeren tevens de verbeteringen te

willen afwachten van de samenwerking van de Vlamingen en Walen in een bevrijd land. Ogenblikkelijk eisen ze dus niets en ze weigeren, in de tegenwoordige stand van zaken, woorden te zeggen of daden te verrichten, waaruit de landsvijand ook maar de geringste baat kan halen. Dat is het onderscheid tussen hen en degenen, die wel de strijd hervat hebben.

Tot meerdere duidelijkheid herhalen zij nogmaals het slot van hun protest van 8 januari 1916 tegen de onmiddellijke vervlaamsing van de Gentse hogeschool gedurende de oorlog: "Wij, Vlamingen, plaatsen ons uitsluitend op het terrein der Belgische nationaliteit." En ze halen ook iets aan uit hun protest van maart 1917 tegen de houding der afgevaardigden van de Raad van Vlaanderen, die naar Berlijn gingen: "Wij allen, Vlamingen en Walen, hebben op het ogenblik maar één wens, één wil, één gedachte: het Belgische vaderland één en onverdeelbaar."

Tussen deze passieven en de activisten gaapt een kloof, die niet te overbruggen lijkt, zelfs niet door een tussenpartij.

De Nederlandse anti-oorlogsraad deelt het volgende mede:

Het bestuur van de Nederlandse anti-oorlogsraad heeft een brief verzonden naar de drie partijen van de meerderheid in de Duitse Rijksdag, welk schrijven als volgt luidt:

Het bestuur van de Nederlandse anti-oorlogsraad, dat met de grootste belangstelling alle uiteenzettingen van regeringen en parlementen nagaat, die betrekking hebben op de wereldpolitiek, neemt de vrijheid de volgende beschouwingen over de redevoering van de rijkskanselier van 12 juli betreffende de Belgische kwestie aan de besturen der meerderheidspartijen van de Rijksdag voor te leggen.

De rede van de rijkskanselier van 12 juli is in één opzicht een belangrijke stap voorwaarts. Voor het eerst is officieel en openlijk op ondubbelzinnige wijze de bedoeling te kennen gegeven, België terug vrij te laten. De storm, die deze verklaring in het kamp der Alduitse pers heeft verwekt, beantwoordt volkomen aan het gevoel van voldoening en innerlijke bevrediging waarmee de woorden van de rijkskanselier in de neutrale landen zijn ontvangen. Helaas gaat aan deze negatieve verklaring een positieve vooraf, die door haar dubbelzinnigheid de uitwerking van de volgende woorden aanmerkelijk verzwakt. Ze luidt als volgt: "Wat de toekomst van België betreft, betekent de bezetting en het huidige bezit van België slechts, dat wij een onderpand voor de toekomstige onderhandelingen hebben. In het begrip: pand, ligt opgesloten datgene wat men als pand in de hand heeft en niet wil behouden, wanneer de onderhandelingen tot een gunstig resultaat leiden."

Reeds de uitdrukking, waarvan de rijkskanselier zich heeft bediend, en met name het feit, dat hij zich hier doet kennen als een aanhanger van de reeds zo vaak gewraakte vuistpandtheorie, geeft aanleiding tot rechtmatige bezwaren. Maar bovendien (en dit is een tegenwerping van veel groter gewicht) zijn de gevolgtrekkingen, die hij aan deze theorie vastknoopt, niet scherp genoeg omschreven en geven daardoor aanleiding tot verschillende opvattingen.

Wij zien de volgende twee mogelijkheden.

Of: België blijft tot de vrede in het bezit van Duitsland. Het staat vast, dat België ontruimd zal worden, zodra de onderhandelingen tot een gunstig resultaat geleid hebben, dit wil zeggen zodra de vrede is gesloten. De ontruiming van België is derhalve slechts van strategische, geenszins van politieke betekenis: zolang de oorlogstoestand voortduurt, zou ze een aanmerkelijke benadeling van de militair-strategische toestand voor Duitsland ten gevolge

hebben, waardoor de tegenstanders ze dan ook nauwelijks ernstig kunnen verlangen; nadat de vrede evenwel is gesloten, heeft ze automatisch plaats. De ontruiming van België kan dus bij de vredesonderhandelingen geen ruilobject vormen tot het verkrijgen van gunstige voorwaarden; ze moet alleen feitelijk de prikkel zijn voor de tegenstander, die hem ertoe aanspoort de vredesonderhandelingen tot een gunstig resultaat, dit wil zeggen tot vrede te doen komen. Het feit, dat Duitsland België op het ogenblik bezet houdt en de zekerheid, dat de vijand het in zijn macht heeft, hieraan een einde te maken door vrede te sluiten, – dat is de druk, die Duitsland krachtens zijn militaire positie in staat is, op de tegenstander uit te oefenen.

De boven weergegeven opvatting van de woorden van de rijkskanselier gaat het verst en zou er het meest toe bijdragen de vrede nader te brengen; de rede geeft echter helaas ook aanleiding tot een andere uitlegging, die in de Duitse en met name ook in een groot deel der neutrale pers tot uiting is gekomen en de grondslag heeft gelegd voor een scherpe aanval tegen de rede van de kanselier. Volgens deze opvatting is de betekenis der vuistpandtheorie met betrekking tot België deze, dat in het feitelijke bezit en de bezetting van België voor Duitsland een machtsmiddel schuilt, om bij de vredesonderhandelingen voor Duitsland gunstiger vredesvoorwaarden te bedingen. De ontruiming van België zou dan niet het automatische gevolg zijn van het sluiten van de vrede, maar de tegenprestatie zijn van bepaalde van de tegenpartij verlangde concessies. De mogelijkheid zou dan bestaan, dat bij ieder concreet punt de kwestie der ontruiming van België in het debat werd gebracht; immers de eigenlijke betekenis van het begrip “vuistpand” ligt in het bezit van een dwangmiddel om de tegenstander tot bepaalde prestaties te dwingen.

Indien de Duitse regering zich op een duidelijk standpunt zou stellen, zou het geen zin hebben, ook slechts de mogelijkheid van vredesonderhandelingen te veronderstellen; aan de ene kant zouden de ententemogendheden het vernederende van een dergelijke toestand nooit verdragen; aan de andere kant zou het voor de neutralen uiterst pijnlijk zijn, indien bij de beslissing over een vraag van volkerenrechtelijke aard andere overwegingen dan zulke van zuiver volkenrechtelijke aard een rol konden spelen. Indien ooit het wederzijds vertrouwen in het internationaal verkeer zal terugkeren, dan kan het slechts steunen op de zekerheid, dat de handhaving van het volkenrecht als een primaire eis, los van elke machtskwestie, door alle staten zowel wordt gewaarborgd als geëist.

Noch het bezit, noch de ontruiming van België mag een object zijn bij de vredesonderhandelingen. De Belgische kwestie is er een van recht en als zodanig moet ze geheel los worden beschouwd van het complex der andere politieke vraagpunten en van de strategisch militaire toestand.

Het verdient de aandacht, dat volgens deze laatste opvatting als postulaat datgene wordt verlangd, dat volgens de eerste opvatting de feitelijke inhoud is van de rede van de rijkskanselier. Indien het derhalve mogelijk zou zijn, de thans bestaande dubbelzinnigheid op te heffen en onweerlegbaar te constateren, dat de eerstgenoemde uitlegging juist is, dan zou hiermee tevens de kritiek op de rede van de kanselier zijn weerlegd, de betekenis ervan aanmerkelijk zijn verhoogd en er zou – al had dan ook de vorm gelukkiger kunnen zijn – een eerste schrede van betekenis zijn gezet op het pad der vredesonderhandelingen.

Het bestuur van de Nederlandse anti-oorlogsraad zou u ten zeerste dankbaar zijn, indien u ons, hetzij in een particulier antwoord aan ondergetekende, hetzij in de Duitse pers, zou willen uiteenzetten,

welke der boven aangegeven opvattingen van de woorden van de
rijkskanselier volgens uw mening als juist moet worden beschouwd.

Was getekend H. C. Dresselhuys, voorzitter.

Vrijdag 26 juli 1918 – avondeditie

Geen berichten over België